Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2022, NUMMER 110

Datum	8 juli 2022
Van	College B&W
Behandeld door	A. de Jong
Doorkiesnummer	14030
E-mailadres	alian.de.jong@utrecht.nl
Kenmerk	10204807
Beleidsveld	Onderwijs

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2022 nummer 110 van Hester Assen (PvdA), Yvonne Hessel (SP), Stevie Nolten (Bij1) en Maartje Vermeulen (GL) van 9 juni 2022 over ‘Loten voor de middelbare school, vooral voor vmbo-leerlingen’.
De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1
Hoeveel leerlingen hebben exact moeten loten en voor welke scholen? Kan hierbij inzicht worden gegeven in de stromingen waarvoor geloot moest worden?
Antwoord 1
In 2022/2023 is geloot voor drie scholen: Amadeus Lyceum, Gerrit Rietveld College en Academie Tien. In de onderstaande tabel is te zien voor welke niveaus en hoeveel leerlingen er zijn in- en uitgeloot. Amadeus Lyceum en Gerrit Rietveld College heeft op alle niveaus geloot, Academie Tien op vmbo-tl. In totaal zijn 218 van de 883 leerlingen die moesten loten uitgeloot. In totaal zijn 3620 dit jaar overgestapt naar het VO, 6 % van hen is dus uitgeloot.

Een aantal leerlingen zijn direct geplaatst. Dit betreft bijvoorbeeld leerlingen waar sprake is van een specifieke onderwijsbehoefte en waar een “warme overdracht” is afgesproken tussen basisschool en voortgezet onderwijs. Dit gaat om 2 leerlingen op Amadeus en 4 op Gerrit Rietveld.

Volgens de speciale afspraken rond 10-14 onderwijs die in het bestuurlijk overleg PO-VO zijn gemaakt, hadden deze leerlingen in dit lotingsjaar voorrang op leerlingen van andere basisscholen. Academie Tien heeft 23 leerlingen van de eigen juniorengroep op Academie Tien op basis van deze voorrangsregel geplaatst. Voor het komende jaar (loting 2023) is afgesproken dat zij rechtstreeks geplaatst worden.

	Niveau	Beschikbare plekken	Aantal aanmeldingen Utrechtse Leerlingen	Directe plaatsing	Aantal kinderen dat meedoet aan de loting	Aantal kinderen dat via loting geplaatst wordt	Aantal kinderen dat werd uitgeloot
Amadeus Lyceum	Vmbo tl	83	96	0	96	83	13
	Havo	118	134	1	133	117	16
	Vwo	120	141	1	140	119	21
Gerrit Rietveld College	Vmbo tl	78	122	0	122	78	44
	Havo	59	121	3	118	56	62
	Vwo	89	114	1	113	88	25
Academie Tien	Vmbo tl	118	155	23	132	95	37

Vraag 2
Welke scholen hebben niet geloot maar zaten wel vol nadat alle leerlingen die de betreffende school als eerste keuze hadden, geplaatst waren?

***Antwoord* 2**
Scholen plaatsen bij voorkeur maximaal 28 leerlingen in een klas (gebaseerd op het aantal vierkante meters dat beschikbaar is), maar hebben dit opgerekt tot 30 leerlingen per klas. Een extra klas starten is meestal niet mogelijk: vanwege de extra docenten die er niet zijn, en vanwege de jarenlange extra druk die dit meebrengt voor onderwijshuisvesting. De volgende scholen hadden na de eerste ronde maximaal opgerekt en zaten daarmee vol:

- *Gregorius voor Descart onderwijs*
- *Utrechts Stedelijk Gymnasium*
- *X11*
- *Bonifatius College voor de afdeling havo*
- *Yuverta voor de afdelingen BBL en KBL*

Het vastklikken van het aantal beschikbare plekken (bijvoorbeeld op 28) is op zich transparanter, maar zorgt ook voor nog meer scholen waar geloot moet worden. Dan zitten nog meer kinderen in onzekerheid over plaatsing en worden er nog meer kinderen uitgeloot, want er zijn dan in totaal minder plekken beschikbaar.

Vraag 3
Hoeveel plekken zijn er voor het schooljaar 2022-2023 voor de volgende stromingen in Utrecht, en hoeveel aanmeldingen waren er voor het schooljaar per stroming? Voor alle stromingen willen de fracties graag weten hoeveel plekken er zijn op scholengemeenschappen en hoeveel categoraal.

- VMBO-basis
- VMBO- kader
- VMBO-gemengd
- VMBO-TL
- Havo
- VWO

***Antwoord* 3**
Alleen de twee gymnasia in onze stad en de twee scholen voor praktijkonderwijs zijn categorale scholen. Alle andere scholen vallen onder de definitie van een "brede scholengemeenschap". Volgens het ministerie van OCW is er sprake van een brede scholengemeenschap op alle scholen waar

minimaal twee niveaus zijn. Ook een breed vmbo met de niveaus basis, kader, gemengde leerweg en theoretische leerweg is een brede scholengemeenschap. In Utrecht bieden alle brede vmbo-scholen een havo-kansenklas aan.

Omdat het aantal aanmeldingen mede het aantal beschikbare plaatsen en de verdeling van de beschikbare plaatsen over de stromingen bepaalt, is het niet te zeggen hoeveel beschikbare plekken er exact zijn. In het overzicht leerlingprognoses (zie vraag 9) is terug te zien hoe de totale capaciteit van de scholen zich ontwikkelt.
In de bijlage treft u de tabel aan met hierin de leerlingenaantallen per school en per stroming, geplaatst in de eerste en tweede ronde. Het zijn de getallen van Utrechtse kinderen, zowel binnen de stad Utrecht als in de regio. Te zien is dat in de eerste ronde 80% van de kinderen een plek heeft gekregen in Utrecht. Dat betekent dat 20% in de eerste ronde voor een plek op een school in de regio kiest. In de tweede ronde heeft 40% gekozen voor een school in Utrecht en 60% voor een school in de regio.

Vraag 4
Welke conclusies verbindt de wethouder aan de beschikbare plekken per stroming en hoe die zich verhoudt tot de aanmeldingen?
***Antwoord* 4**
Voor iedere stroming is in binnen de stad voldoende plek. In de loting en de plaatsing zien we dat leerlingen met een vmbo-t of een vmbo-t/havo-advies vaak voorkeur hebben voor een brede scholengemeenschap met ook een havo en vwo afdeling. Daarnaast valt op dat leerlingen met een vmbo-kader of vmbo kader/theoretisch advies, relatief vaak kiezen voor een school buiten de stad, terwijl er binnen de stad voldoende plaatsen zijn.

De fracties geven aan dat een leerling met vmbo-t/havo-advies zou moeten kunnen doorstromen naar een scholengemeenschap met vmbo-t én havo. Op alle brede vmbo-scholen in Utrecht is de mogelijkheid om in elk geval in de onderbouw ook havo te volgen. Helaas zien de schoolbesturen ook dat als er ook mogelijkheden zijn om vmbo-basis of kader te doen op een school, deze minder populair wordt bij leerlingen en ouders.
Volgens de wet op het voortgezet onderwijs zijn schoolbesturen verplicht om in elk geval een plek te bieden op het laagste van een dubbel advies. De PO-VO procedure gaat uit van de wettelijke kaders.

Vraag 5
Hoe is het aantal plekken per stroming de afgelopen jaren veranderd als gevolg van veranderd aanbod op middelbare scholen in Utrecht?
***Antwoord* 5**
In de afgelopen jaren is het aanbod en daarmee de keuze voor leerlingen in het voortgezet onderwijs verruimd. We hebben op verschillende scholen een 10-14 aanbod, zoals op Academie Tien en op het Aurelius College. In de Jan Ligthartklas op het Gregorius kunnen leerlingen een tussenjaar volgen waarin veel aandacht is voor hun sociaal emotionele ontwikkeling. Yuverta biedt het groene lyceum, waarmee leerlingen in 6 jaar tijd van brugklas naar een mbo4 diploma gaan. Gregorius Waldorf is erbij gekomen voor vmbo-t, havo en vwo en alle brede vmbo-scholen bieden in de onderbouw havo aan. Ook kunnen er maatwerkafspraken gemaakt worden zoals op X11 waar door samenwerking met Unic het afgelopen jaar twee leerlingen hun vwo-diploma hebben kunnen halen.

Al deze ontwikkelingen hebben gezorgd voor meer keuzemogelijkheden en meer flexibiliteit in het creëren van passende plekken. Tegelijkertijd ligt er met de groei van de stad nog een grote opgave. Daarom komt er nog een VO-school bij en moeten we de beschikbare capaciteit (ook net buiten de stadsgrenzen) optimaal benutten.

Vraag 6
Deelt de wethouder met de fracties dat de voordelen van brede scholengemeenschappen betekenen dat we daarop moeten inzetten? Zo ja, kan zij met de schoolbesturen en andere onderwijspartners in gesprek over de mogelijkheden en wil tot uitbreiding daarvan?
***Antwoord* 6**
De insteek is inderdaad om brede(re) scholen te bouwen als er nieuwe scholen ontstaan. Een bredere en gemengdere scholengemeenschap is goed voor kinderen. Bij voorkeur gaat het dan om scholen die ook echt gemengd zijn en waar leerlingen van theoretische en praktische stromingen elkaar ontmoeten.

Zoals al gezegd bij antwoord 5 is het starten van echte brede scholengemeenschappen een proces met veel facetten. Als het toevoegen van niveaus juist zorgt dat leerlingen en ouders andere keuzes maken (bijvoorbeeld voor een school buiten de stad), dan kun je meer segregatie veroorzaken waar je juist meer menging zou willen bereiken. Ontwikkelingen rond de stromingen op verschillende scholen zijn onderwerp van gesprek in diverse overleggen met het onderwijs. We gaan hier graag met de raad, het onderwijs én ouders het gesprek over voeren.

Vraag 7
Staat het college ervoor open om de opties te verkennen de aanmelding voor het voortgezet onderwijs anders in te richten zodat behalve de eerlijkheid van het systeem ook de transparantie vergroot wordt?
Antwoord 7
We zien op dit moment geen reden om een ander systeem te verkennen. Ook dit lichten we graag verder toe in een eventueel gesprek met raad, onderwijs en ouders.

In Nederland zien we dat voor de plaatsing op het VO grofweg drie systemen worden gebruikt:

1. *Plaatsing op basis van volgorde van aanmelden;*
2. *Plaatsing op basis van loting in meerdere rondes;*
3. *Plaatsing op basis van loting op basis van volgorde van keuzes.*

Utrecht hanteert het tweede systeem. We concluderen dat geen enkel systeem ideaal is, omdat er altijd leerlingen zijn die niet terecht kunnen op de plek van hun voorkeur. De ervaringen die we hebben opgedaan in Utrecht met het systeem van loting in meerdere rondes, zien we nu als het meest passend bij onze stad. Het aantal plaatsingen in de eerste ronde is heel hoog (dit jaar 94%), en de afgelopen jaren is het ook gelukt om in de tweede ronde alle leerlingen te plaatsen zonder een tweede loting.
De Utrechtse loting vindt in het openbaar plaats door een notaris, iedere belangstellende mag hierbij aanwezig zijn. Juist omdat alle leerlingen met een bepaald advies even veel kans maken gaat dit systeem eventuele segregatie tegen: er is geen sprake van meer kans voor degenen die het systeem "kennen".

Rotterdam gebruikt geen loting maar het eerste systeem van volgorde van aanmelden. Amsterdam maakt gebruik van het model waarbij wordt door geloot tot alle kinderen geplaatst zijn. In dit systeem kwam in 2022 76% op de school van eerste keuze terecht, en 91% op de school in de top 3 keuze. Enkele leerlingen zijn ingeloot op de school die op plaats 11 of 12 van hun lijst stonden.

Vraag 8

Voor brede scholengemeenschappen is het van belang dat er een evenwichtige verdeling is over alle stromingen. Wat is komend jaar de verdeling per scholengemeenschap over alle stromingen?

Antwoord 8
Het klopt dat voor een brede scholengemeenschap het van belang is tot een goede verdeling te komen van de plekken over de niveaus. Daar is de hele bedrijfsvoering op gebaseerd en zorgt ook dat de kwaliteit op alle niveaus geborgd kan worden. Ondanks dat de schoolbesturen heel erg kijken naar een goede verdeling, maken zij deze conceptverdeling in aantal plekken niet vooraf bekend. De scholen willen enige flexibiliteit behouden op basis van de aanmeldingen bij de scholen. Het aantal aanmeldingen van Utrechtse leerlingen is te zien in de bijlage.

Vraag 9
Hoe ontwikkelt het aantal leerlingen dat naar het VO gaat (leeftijd 12-18 jaar) zich de komende jaren en hoe wordt hierop ingespeeld, samen met de onderwijspartners, met het aantal beschikbare plekken op middelbare scholen?
***Antwoord* 9**
Voor deze vraag verwijzen wij u naar de leerlingprognoses op www.utrecht.nl/onderwijshuisvesting

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen Loten voor de middelbare school, vooral voor VMBO-leerlingen

9 juni 2022

Vragen:

Eind maart kregen ongeveer 250 Utrechtse leerlingen van groepen 8 door heel de stad teleurstellend bericht, namelijk dat zij waren uitgeloot op de eerste middelbare school van hun keuze. Ouderwets loten voor middelbare scholen in Utrecht: 'Dit is een serieuze zaak en de minst pijnlijke optie' | Utrecht | AD.nl
Dit jaar is er geloot op Academie Tien, het Amadeus College en het Gerrit Rietveld College. Het systeem van loten is eerlijk, daar ziet een notaris op toe. In het artikel wordt geconcludeerd dat dit systeem het minst pijnlijk is. Tegelijk ervaren veel leerlingen en ouders dit anders. Dat ligt er niet alleen in dat leerlingen niet allemaal terecht kunnen op de school die hun eerste voorkeur heeft, maar dat de scholen van een lagere voorkeur vervolgens ook vaak vol zitten. De procedure is helder als het gaat om de eerste voorkeur voor een school. Is er plek, dan wordt een leerling geplaatst. Is er geen plek, dan wordt er geloot. Maar als je dan uitgeloot bent is de praktijk vaak dat de tweede en derde keuze ook al vol zitten. Zo horen wij van leerlingen die uitgeloot zijn op een VMBO op een brede scholengemeenschap (BSG) in Utrecht dat zij uiteindelijk buiten Utrecht terecht komen omdat alle brede scholengemeenschappen in de stad vol zitten. In de praktijk lijkt uitgeloot worden op een VMBO binnen een BSG te resulteren in het ontbreken van plek op elke andere VMBO binnen een BSG.[1]
Daarnaast is er op sommige middelbare scholen niet geloot omdat scholen meer leerlingen hebben aangenomen dan waar feitelijk plek voor is. Daarmee is er weliswaar niet geloot, maar is er geen plek meer voor leerlingen die op een andere school uitgeloot zijn.
Loting treft al een aantal jaar vooral VMBO-leerlingen. Dat is geen constante, want het wisselt door de jaren heen voor welke scholen wel en niet moet worden geloot. We zien echter wel dat dit nu al langer geldt voor VMBO-leerlingen die zich aanmelden voor een brede scholengemeenschap. Als PvdA, Groenlinks juichen we juist toe dat VMBO-leerlingen kiezen voor een brede scholengemeenschap. Het gebeurt namelijk vaker dat leerlingen een te laag schooladvies krijgen en zo is doorstromen altijd nog mogelijk. Daarnaast zorgen brede scholengemeenschappen ervoor dat kinderen met verschillende achtergronden elkaar ontmoeten, itt categorale scholen, waarmee segregatie wordt tegengegaan. Hierom hebben wij afgelopen jaren ook vaker gepleit voor de inzet op brede scholengemeenschappen.
Bij het wijzigen van het aanmeldbeleid voor de basisschool was behalve eerlijkheid ook het transparant maken van het aanmeldsysteem een doel. Waar loten voor de middelbare school weliswaar wel eerlijk is, is het allesbehalve transparant. Dit leidt tot veel onbegrip.
Wij hebben meerdere vragen over loting, of zoals die wordt genoemd de PoVo-regeling.

[1] Uitgezonderd het Waldorf op het Gregorius, maar dit betreft een Vrije School concept en past niet elke leerling.

1. Hoeveel leerlingen hebben exact moeten loten en voor welke scholen? Kan hierbij inzicht worden gegeven in de stromingen waarvoor geloot moest worden?
2. Welke scholen hebben niet geloot maar zaten wel vol nadat alle leerlingen die de betreffende school als eerste keuze hadden, geplaatst waren?
3. Hoeveel plekken zijn er voor het schooljaar 2022-2023 voor de volgende stromingen in Utrecht, en hoeveel aanmeldingen waren er voor het schooljaar per stroming? Voor alle stromingen willen de fracties graag weten hoeveel plekken er zijn op scholengemeenschappen en hoeveel categoraal.
    - VMBO-basis
    - VMBO- kader
    - VMBO-gemengd
    - VMBO-TL
    - Havo
    - VWO
4. Welke conclusies verbindt de wethouder aan de beschikbare plekken per stroming en hoe die zich verhoudt tot de aanmeldingen?

Afgelopen jaren is het aanbod van stromingen op sommige middelbare scholen in Utrecht gewijzigd.

5. Hoe is het aantal plekken per stroming de afgelopen jaren veranderd als gevolg van veranderd aanbod op middelbare scholen in Utrecht?

Bij de fracties is bekend dat sommige scholen in Utrecht graag zouden verbreden in het aantal stromingen dat zij bieden. Zo zou UniC graag ook een VMBO-afdeling starten en X11 ook een VWO. Hiermee zouden deze scholen een brede scholengemeenschap worden. De fracties weten dat een besluit hiertoe niet eigenstandig genomen kan worden maar dat dit een door alle schoolbesturen gedragen besluit moet zijn, met goedkeuring van het Ministerie van OCW, via het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen.

6. Deelt de wethouder met de fracties dat de voordelen van brede scholengemeenschappen betekenen dat we daarop moeten inzetten? Zo ja, kan zij met de schoolbesturen en andere onderwijspartners in gesprek over de mogelijkheden en wil tot uitbreiding daarvan?

Het aanmeldbeleid voor de basisschool in oktober 2021 gewijzigd nadat daarvoor vaak gezegd is dat het niet wenselijk of mogelijk was het aanmeldbeleid voor de basisschool via de gemeente te laten lopen.

7. Staat het college ervoor open om de opties te verkennen de aanmelding voor het voortgezet onderwijs anders in te richten zodat behalve de eerlijkheid van het systeem ook de transparantie vergroot wordt?
8. Voor brede scholengemeenschappen is het van belang dat er een evenwichtige verdeling is over alle stromingen. Wat is komend jaar de verdeling per scholengemeenschap over alle stromingen?
9. Hoe ontwikkelt het aantal leerlingen dat naar het VO gaat (leeftijd 12-18 jaar) zich de komende jaren en hoe wordt hierop ingespeeld, samen met de onderwijspartners, met het aantal beschikbare plekken op middelbare scholen?

Gesteld door:

- Hester Assen, PvdA
- Maartje Vermeulen, Groenlinks
- Ruurt Wiegant, SP
- Stevie Nolten en Noura Oul Fakir, Bij1